Tentamen i Mekanik I del 1
Statik och partikeldynamik

TMME27

2014-01-08, kl 08.00-13.00

Tentamenskod: TEN1

Tentasal: G32, G33, G34, G36, G37

Examinator: Peter Schmidt

Tentajour: Peter Schmidt, Tel. 28 27 43,
(Besöker salarna ca 9.00 och 11.30)

Kursadministratör: Anna Wahlund, Tel. 28 11 57,
email anna.wahlund@liu.se

Antal uppgifter: 6

Hjälpmedel: Inga hjälpmedel; (Formelblad bifogas).

Svar anslås på Mekaniks anslagstavla efter skrivnings-tillfället (Ing. A17 C-korr.). Tentan lämnas efter rättning till Studerandeexpeditionen i A-huset, ing 19C.

Betygsgränser: 5 = 12-15 p
4 = 9-11 p
3 = 6-8 p
1 = 0-5 p (UK)

Totalt antal sidor inkl. försättsbladet: 7

Tentamen i Mekanik I del 1, TMME27,   2014-01-08

Teoridel:

1)

Centroiden för en yta definieras som bekant som punkten $\boldsymbol{r}_C = \dfrac{\int_A \boldsymbol{r}\, d\, A}{\int_A d\, A}$.

Utgå från definitionen ovan och visa att centroidens läge i x-led för arean A som begränsas av x- och y-axeln samt av kurvan $x = a(1 - y^2 / b^2\ )$ i figuren ges av:

$$\boldsymbol{x}_C = \frac{2a}{5}$$ (1p)

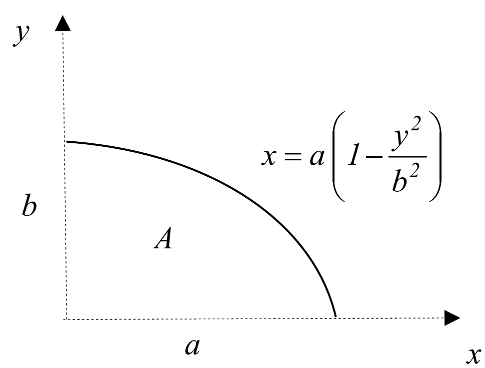

2a)
En partikel i form av en hylsa förflyttas av en konstant kraft F höjden h uppför en stång enligt figur. Kraften bildar hela tiden vinkeln θ mot stången. Utgå från definitionen av arbete, dvs $U = \int_1^2 \boldsymbol{F} \circ d\,\boldsymbol{r}$ och visa att arbetet som kraften F uträttar på partikeln under förflyttningen är

$$U = F\ h\ cos\theta$$

(1p)

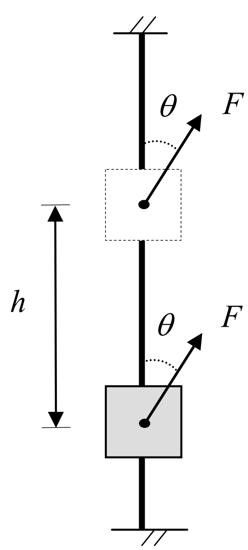

2b)
En partikels bana i polära koordinater ges av $r = r(t)$ och $\theta = \theta(t)$ där t är tiden, se figur.

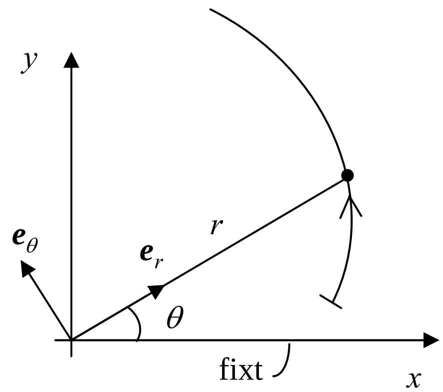

Visa att partikelns hastighetsvektor $\boldsymbol{v}$ i polära koordinater kan skrivas

$$\boldsymbol{v} = \dot{r}\,\boldsymbol{e}_r + r\dot{\theta}\,\boldsymbol{e}_\theta \qquad (1p)$$

Problemdel:

3)
Två stänger AC och EC är sammankopplade enligt figur. Systemet belastas genom att man drar med en given vertikal kraft P i mittpunkten B på stången EC. Delarnas massor kan försummas och måtten är givna i figuren. Stången AC är horisontell och lederna vid A, C och E är friktionsfria. Beräkna reaktionskraften vid A och E samt kraften från stången EC på AC vid C, svara med komponenterna i x och y-led.

(3p)

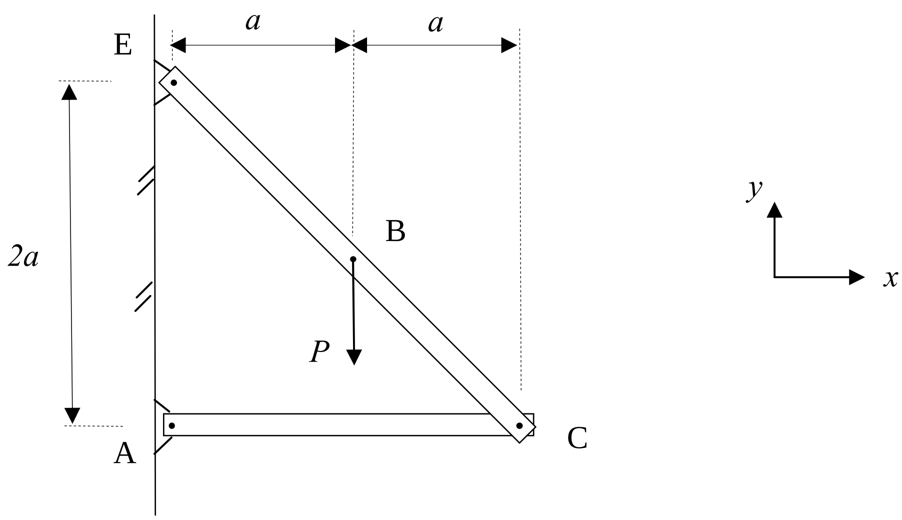

4)
En partikel med massan m kan friktionsfritt röra sig på insidan av ett fixt cirkulärt rör med radien R enligt figur. När partikeln är i lägsta punkten har den hastigheten $v_0 = \sqrt{8gR}$ och all rörelse sker i ett och samma vertikalplan.
a) Beräkna normalkraften från röret på partikeln som funktion av vinkeln θ. (2p)
b) Beräkna största och minsta värdet på normalkraften under rörelsen och ange vart dessa max och min inträffar. (1p)

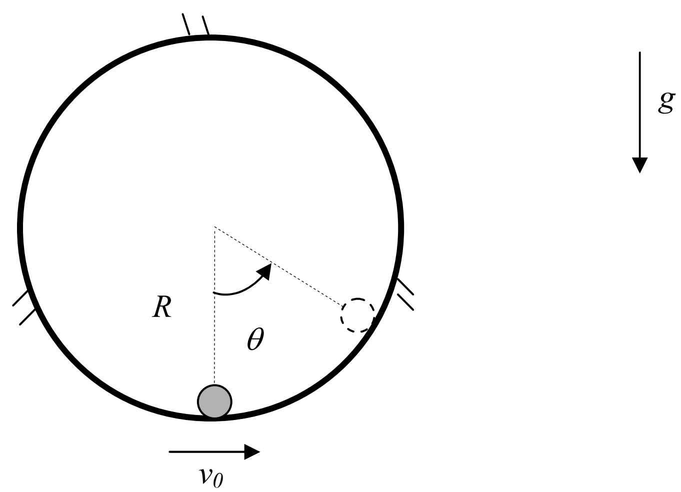

5)
En partikel med massan m är intryckt i en fjäder vid A med fjäderkonstanten k och fjäderns deformation (ihoptryckning) i detta läge är δ. Partikeln släpps från vila i detta intryckta läge och rör sig sedan längs ett horisontellt friktionsfritt underlag fram till B där den kolliderar med en stillastående partikel med massan 3m, se figur. Efter stöten fastnar partiklarna i varandra i en plastisk stöt ($e=0$). Beräkna bromssträckan s då massorna $m+3m$ stannat om friktionskoefficienten är μ mot underlaget för rörelsen efter stöten enligt figur. (3p)

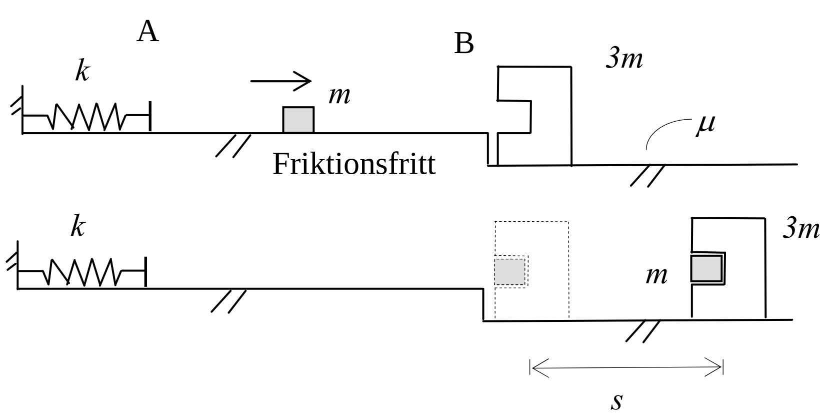

6)
Ett svängande system består av en platta med massan *2m* som är fäst i två likadana fjädrar med fjäderkonstanten *k* vardera. På plattan placeras sedan en låda med massan *m* enligt figur. Systemet startas genom att man släpper systemet från vila vid läget $x=0$, dvs då fjädrarna är ospända. Låt tiden $t = 0$ då systemet startas och fjädrarnas ospända längd är L_0.
a) Beräkna läget *x* som funktion av tiden för den efterföljande rörelsen. (2p)
b) Beräkna normalkraften mellan lådan och plattan som funktion av tiden. (1p)

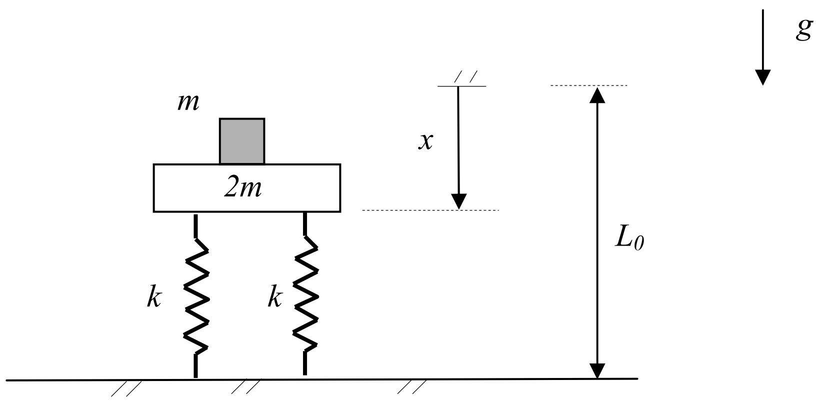

Formelblad som bifogas tentamen i Partikeldynamik:

Kinematik:

Hastighet och acceleration

- **Naturliga komponenter** $n - t$

$$\boldsymbol{v} = \dot{s}\boldsymbol{e}_t$$

$$\boldsymbol{a} = \ddot{s}\boldsymbol{e}_t + \frac{\dot{s}^2}{\rho}\boldsymbol{e}_n$$

Krökningen κ och krökningsradien ρ för en kurva $x = x(u)$, $y = y(u)$ ges av:

$$\kappa = \frac{|\frac{d^2y}{du^2}\frac{dx}{du} - \frac{dy}{du}\frac{d^2x}{du^2}|}{\left\{(\frac{dx}{du})^2 + (\frac{dy}{du})^2\right\}^{3/2}}, \qquad \rho = 1/\kappa$$

- **Polära koordinater** $r - \theta$

$$\boldsymbol{v} = \dot{r}\boldsymbol{e}_r + r\dot{\theta}\boldsymbol{e}_\theta$$

$$\boldsymbol{a} = (\ddot{r} - r\dot{\theta}^2)\boldsymbol{e}_r + (r\ddot{\theta} + 2\dot{r}\dot{\theta})\boldsymbol{e}_\theta$$

Kinetik:

- **Kraftlagen**

$$\sum \boldsymbol{F} = m\boldsymbol{a}$$

- **Mekaniska energisatsen**

$$U = \Delta T + \Delta V_g + \Delta V_e$$

där

$$U = \int_1^2 \boldsymbol{F} \cdot d\boldsymbol{r}, \qquad T = \frac{1}{2}mv^2, \qquad V_g = mgh, \qquad V_e = \frac{1}{2}kx^2$$

- **Impuls och impulsmomentekvationen**

$$\int_{t_1}^{t_2} \sum \boldsymbol{F} dt = \boldsymbol{G}_2 - \boldsymbol{G}_1, \qquad \boldsymbol{G} = m\boldsymbol{v}$$

$$\int_{t_1}^{t_2} \boldsymbol{M}_o dt = \boldsymbol{H}_{o2} - \boldsymbol{H}_{o1}, \qquad \boldsymbol{H}_o = \boldsymbol{r} \times m\boldsymbol{v}$$

$$\boldsymbol{M}_o = \boldsymbol{r} \times \sum \boldsymbol{F}$$

- **Stöttal**

$$e = \frac{(v_2^{'})_n - (v_1^{'})_n}{(v_1)_n - (v_2)_n}$$

- **Svängningar**

$$\ddot{x} + 2\zeta\omega_n\dot{x} + \omega_n^2 x = \omega_n^2 x_1 + \frac{F_{01}}{m} sin\omega t + \frac{F_{02}}{m} cos\omega t$$

Lösningen till differentialekvationen ovan kan skrivas $x = x_h + x_p$.
Homogena lösningen x_h ges av:

$\zeta > 1, \qquad x_h = Ae^{\omega_n t(-\zeta + \sqrt{\zeta^2 - 1})} + Be^{\omega_n t(-\zeta - \sqrt{\zeta^2 - 1})}$

$\zeta = 1, \qquad x_h = (A + Bt)e^{-\omega_n t}$

$\zeta < 1, \qquad x_h = e^{-\zeta\omega_n t}(Acos\omega_d t + Bsin\omega_d t) = Ce^{-\zeta\omega_n t} sin(\omega_d t + \Psi)$

$$\omega_d = \omega_n \sqrt{1 - \zeta^2}$$

Partikulärlösningen x_p vid en harmonisk störningskraft beräknas med ansatsen:[1]

$$x_p = C_1 + C_2 cos\omega t + C_3 sin\omega t$$

[1]om $\zeta = 0$ förutsättes att $\omega \neq \omega_n$

1)

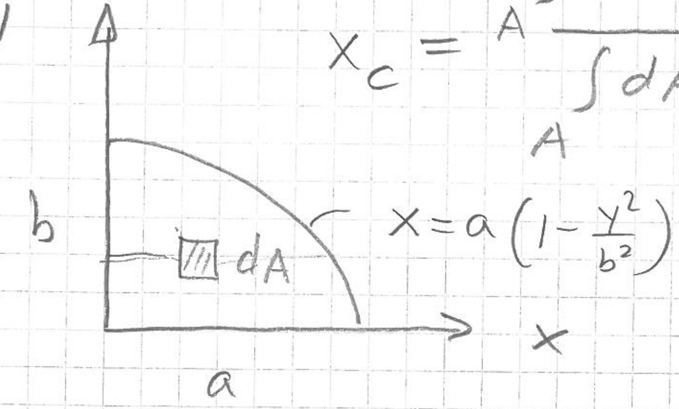

$$x_c = \frac{\int_A x\,dA}{\int_A dA}$$

dxdy – element, $dA = dx\,dy$

$$\int_A x\,dx\,dy = \int_0^b \left[\int_0^{a(1-\frac{y^2}{b^2})} x\,dx \right] dy =$$

$$= \int_0^b \left[\frac{x^2}{2} \right]_0^{a(1-\frac{y^2}{b^2})} dy = \int_0^b \frac{1}{2} a^2 \left(1 - \frac{y^2}{b^2}\right)^2 dy$$

$$= \int_0^b \frac{1}{2} a^2 \left(1 + \frac{y^4}{b^4} - 2\frac{y^2}{b^2}\right) dy =$$

$$= \frac{1}{2} a^2 \left[y + \frac{1}{b^4}\frac{y^5}{5} - \frac{2}{b^2}\frac{y^3}{3} \right]_0^b = \frac{1}{2} a^2 \left(b + \frac{b}{5} - \frac{2}{3} b\right)$$

$$= \frac{4}{15} a^2 b \quad //$$

$$\int_A dA = \int_A dx\,dy = \int_0^b \left[\int_0^{a(1-\frac{y^2}{b^2})} dx \right] dy =$$

$$= \int_0^b a\left(1 - \frac{y^2}{b^2}\right) dy = a\left[y - \frac{1}{b^2}\frac{y^3}{3} \right]_0^b = \frac{2}{3} ab \quad //$$

$$x_c = \frac{4}{15} a^2 b \Big/ \frac{2}{3} ab = \frac{2}{5} a \quad // \quad \text{V.S.} \checkmark$$

2a) $$U = \int_{①}^{②} \bar{F} \circ d\bar{r}$$

$$\bar{F} = F\sin\theta\,\bar{e}_x + F\cos\theta\,\bar{e}_y$$

$$\bar{r} = y\bar{e}_y \;;\; d\bar{r} = dy\,\bar{e}_y \quad \text{ger}$$

$$U = \int_0^h F\cos\theta\,dy = F\cos\theta \cdot h \quad \text{V.S.V}$$

2b) $$\bar{r} = r\bar{e}_r$$

$$\bar{V} = \dot{\bar{r}} = \dot{r}\bar{e}_r + r\dot{\bar{e}}_r$$

$$\bar{e}_r = \cos\theta\,\bar{e}_x + \sin\theta\,\bar{e}_y \qquad \bar{e}_x, \bar{e}_y \text{ fixa}$$

$$\bar{e}_\theta = -\sin\theta\,\bar{e}_x + \cos\theta\,\bar{e}_y$$

$$\dot{\bar{e}}_r = -\dot{\theta}\sin\theta\,\bar{e}_x + \dot{\theta}\cos\theta\,\bar{e}_y = \dot{\theta}\,\bar{e}_\theta$$

ger $$\bar{V} = \dot{r}\bar{e}_r + r\dot{\theta}\bar{e}_\theta \quad \text{V.S.V.}$$

3) Friläggs

$\Sigma F_x = 0$, $\Sigma F_y = 0$,
$\Sigma M_z = 0$.

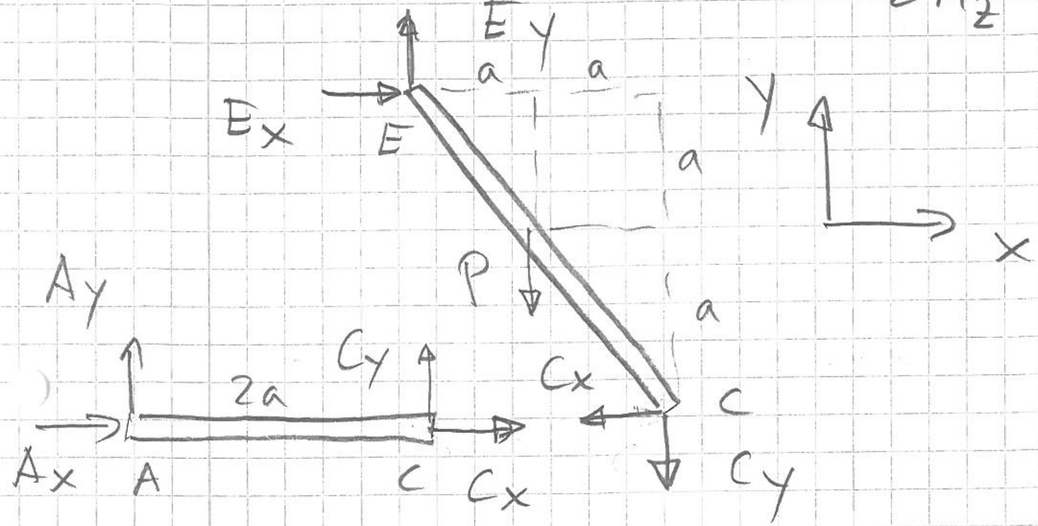

Stång AC: $\rightarrow$ $A_x + C_x = 0$ (1)

$\uparrow$ $A_y + C_y = 0$ (2)

$\circlearrowleft A$ $C_y \cdot 2a = 0$ (3)

Stång EC: $\rightarrow$ $E_x - C_x = 0$ (4)

$\uparrow$ $E_y - P - C_y = 0$ (5)

$\circlearrowleft E$ $-P \cdot a - C_x \cdot 2a - C_y \cdot 2a = 0$ (6)

(1) --- (6) ger

$A_x = \frac{P}{2}$; $E_x = -\frac{P}{2}$; $C_x = -\frac{P}{2}$

$A_y = 0$ $\quad E_y = P$ $\quad C_y = 0$

eller, $\bar{F}_A = \frac{P}{2}\bar{e}_x$; $\bar{F}_E = -\frac{P}{2}\bar{e}_x + P\bar{e}_y$; $\bar{F}_C = -\frac{P}{2}\bar{e}_x$

4)

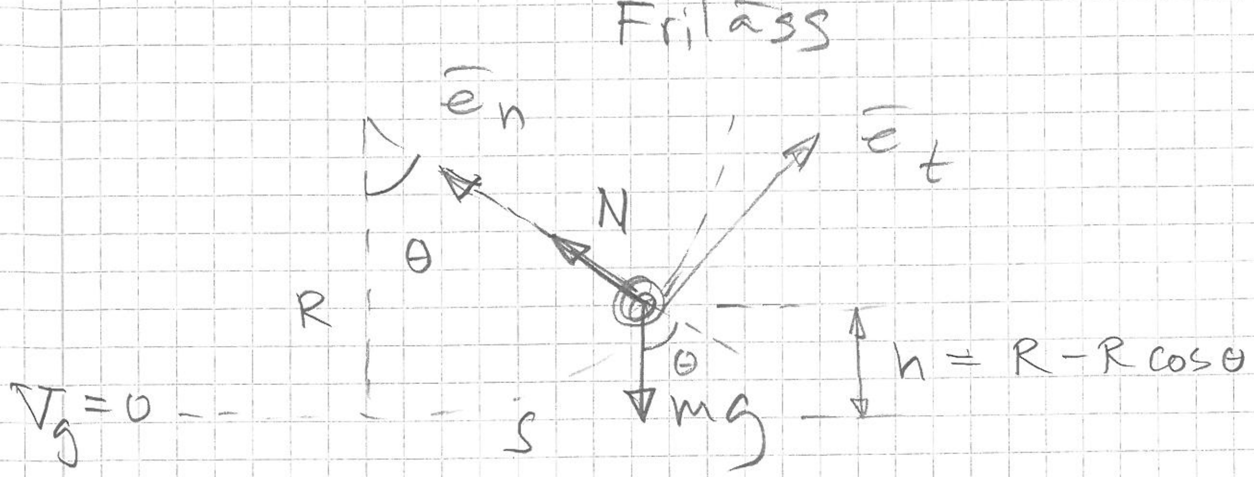

$\Sigma \bar{F} = m\bar{a}$ ger

$\bar{e}_n$ ↖ : $N - mg\cos\theta = m\dfrac{V^2}{R}$ (1)

$\bar{e}_t$ ↗ $-mg\sin\theta = m\ddot{s}$ (2)

(1) ger $N = m\dfrac{v^2}{R} + mg\cos\theta$ (*)

Bestäm $v(\theta)$ mha $U = \Delta T + \Delta V_g + \Delta V_e$

$$0 = \frac{1}{2}mv^2 - \frac{1}{2}mV_0^2 + mg(R - R\cos\theta)$$

$$v^2 = V_0^2 - 2gR(1-\cos\theta)$$

ger i (*) $N(\theta) = mg(6 + 3\cos\theta)$ //

$N_{max} = 9mg$ då $\theta = 0$

$N_{min} = 3mg$ då $\theta = \pi$

5)

$$U = \Delta T + \Delta V_g + \Delta V_e \quad \text{ger}$$

A-B $\quad 0 = \frac{1}{2} m v^2 - \frac{1}{2} k \delta^2$

ger $\quad v = \sqrt{\frac{k}{m}} \cdot \delta \quad$ före stöten

Stöten

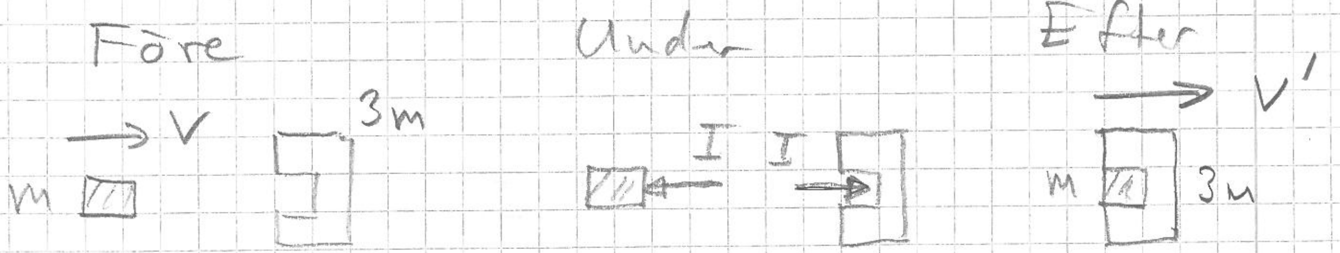

$\bar{I}^s = \bar{G}_2 - \bar{G}_1$ för systemet ger

$\longrightarrow \quad 0 = 4mv' - mv \quad$ dvs $\quad v' = \frac{v}{4}$ //

Efter stöten till vila

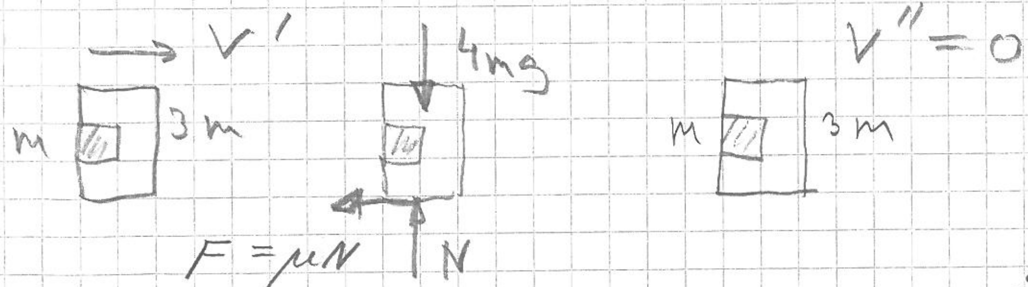

$\uparrow \; N - 4mg = 0$

$N = 4mg$

$U = \Delta T + \Delta V_g + \Delta V_e \quad$ där $\quad U = \int_0^s -F\,dx = -\mu 4mgs.$

$-\mu 4mg \cdot s = 0 - \frac{1}{2} 4m v'^2$

$s = \frac{v'^2}{2\mu g} = \frac{1}{2\mu g} \cdot \frac{v^2}{16} = \frac{1}{32\mu g} \cdot \frac{k}{m} \delta^2$ //

6) Frilägg $(m+2m)$ och finn $x(t)$.

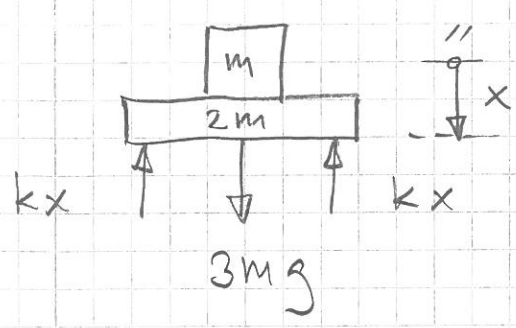

($x = 0$ då fjädrarna är ospända)

Bestäm $x(t)$

$\Sigma \bar{F} = m\bar{a}$ ger

$\downarrow \quad 3mg - 2kx = 3m\ddot{x}$

$$\ddot{x} + \frac{2k}{3m}x = g \quad (1)$$

Ident. $\ddot{x} + 2\zeta\omega_n\dot{x} + \omega_n^2 x = \omega_n^2 x_1$

ger $\quad 0 = 2\zeta\omega_n \,, \quad \frac{2k}{3m} = \omega_n^2 \,, \quad g = \omega_n^2 x_1$

dvs $\zeta = 0 \,, \quad \omega_n = \sqrt{\frac{2k}{3m}} \,, \quad x_1 = 3mg/2k$

(1) har lösn.

$$x(t) = A\cos\omega_n t + B\sin\omega_n t + \frac{3mg}{2k}$$

B.V. då $t = 0$

$x(0) = 0 \;; \quad 0 = A + B \cdot 0 + \frac{3mg}{2k}$

$\dot{x}(0) = 0 \;; \quad 0 = -A\omega_n \cdot 0 + B\omega_n \cdot 1$

dvs $\quad A = -\frac{3mg}{2k} \,, \quad B = 0$

ger $x(t) = -\frac{3mg}{2k}\cos\omega_n t + \frac{3mg}{2k}$ //

Bestäm $N(t)$. Frilägg m enbart.

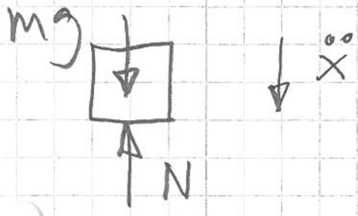

$\Sigma \bar{F} = m\bar{a}$ ger

$$\downarrow \quad mg - N = m\ddot{x} \qquad (2)$$

där $\ddot{x} = \frac{3mg}{2k}\omega_n^2 \cos\omega_n t = g\cos\omega_n t$

(2) ger $N(t) = mg(1 - \cos\omega_n t)$

<u>Således:</u>

$$x(t) = -\frac{3mg}{2k}\cos\omega_n t + \frac{3mg}{2k}$$

$$N(t) = mg(1 - \cos\omega_n t)$$

där $\omega_n = \sqrt{\frac{2k}{3m}}$ //